

MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN–HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA–TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA–KNOWLEDGE DATABASE

KRISTÓ NAGY, István

Bemehetünk-e még egy néger író utcájába? / Can we enter the street of a Negro writer?

Eredeti közlés/Original publication:

Nagyvilág, 1981, 26. évf., 9. szám, 1417–1418. old.

Elektronikus újraközlés/Electronic republication:

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR – 000.003.608

Dátum/Date: 2019. május / May

filename: kristo_1981_recBaldwin

Az elektronikus újraközlést előkészítette

/The electronic republication prepared by:

B. WALLNER, Erika és/and BERNACZKY, Szilárd

Hivatkozás erre a dokumentumra/Cite this document

KRISTÓ NAGY, István: Bemehetünk-e még egy néger író utcájába? / Can we enter the street of a Negro writer?, *AHU MATT*, 2019, **pp. 1–5. old.**, No. 000.003.608, <http://afrikatudastar.hu>

Eredeti forrás megtalálható/The original source is available:

Közkönyvtárakban / In public libraries

Megjegyzés / Note:

ellenőrzött és szerkesztett szöveg / controlled and edited text

Kulcsszavak/Key words

magyar Afrika-kutatás, könyvismertetés (James Baldwin: *Ha a néger utca beszélni tudna*; Giovanni szobája, Európa Könyvkiadó, 1980)

African research in Hungary, book review (James Baldwin: *Ha a néger utca beszélni tudna*; Giovanni szobája, Európa Könyvkiadó, 1980)

AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS,
ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV-, TANULMÁNY-, CIKK- DOKUMEN-
TUM- és ADAT-TÁR/THE FIRST HUNGARIAN FREE ELECTRONIC
SECTORAL PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS, STUDIES,
COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATIONS

* magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára/
writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian, Spanish, Italian and other – languages

* az adattárban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk vagy letöltésük regisztrációhoz kötött/the materials in the database are free but access or downloading are subject to registration

* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók, kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattári szolgáltatását, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag anyagú ismeretekkel elősegíteni a magyar afrikanisztikai kutatásokat, illetve ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevékenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig./The African-Hungarian Union is a non-profit organisation that has created this electronic database for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African themes in its entirety from the beginning until the present day.

BEMEHETÜNK-E MÉG EGY NÉGER ÍRÓ UTCÁJÁBA?

James Baldwin: *Ha a néger utca beszélni tudna; Giovanni szobája*, Európa Könyvkiadó, 1980.

KRISTÓ NAGY, István

Nagyvilág, 1981, 26. évf., 9. szám, 1417–1418. old.

Mintha már túlságosan sokat olvastunk volna a négerekről, s különben is mi újat és szépet lehet itt még mondani ...

Hogy *lehet*, arra épp Baldwin könyvecskéje a példa. S e tekintetben lényegtelen, hogy az eredeti címben szó sincs négerekről. Különben nem is világos, hogy egy bizonyos utcanévvel mit akart az író (ez afféle játék a címmel, s a magyar fordító mit tehet? – szimplifikál), mert nem néger utcáról, hanem néger negyedről, Harlemről, sőt, egész néger világról van szó.

Ezen belül aztán eleinte csakugyan riasztó szkémákkal és papírfigurákkal találkozunk: az aljas nemi indítékoktól is megzavart, embertelen, már nem is fehér, hanem – ha lúd, legyen kövér – albínó rendőrrel, önfeláldozó néger atyákkal (akik, ha kell, lopnak, de hiszen a szegények tolvajlását nálunk is már a század elején „legalizálták” legnagyobb íróink) és egy néger szerelmespárral, ők ketten viszont föltétlen hittel, bizalommal, végtelen odaadással, teljességgel, „mintaszerűen” szeretik egymást.

Olvasunk még a néger kiszolgáltatottságot elleplező vallás mákonyáról, a fölfelé törő néger család olcsó konformizmusáról, amely a – persze ártatlanul – halálos veszélybe került legkülönb családtag, a szeretett fiú magára hagyására, fölláldozására is képes ... – és íme kész a leltár, mely a magyar olvasó minden aggályát igazolná, ha – és itt jön a művészet csodája.

Ha nem csakugyan kiemelkedő alkotó hozta volna létre ezt a művet, a már sok-ezerszer előadott Rómeó és Júlia-történet izzó, megejtően szép elbeszélésével, hiteles lélektani és társadalmi jegyekkel,

amelyek közül még azt is, amit kiagyaltnak érzünk, valóságossá tudja varázsolni az író.

Sőt, az első pillanatra sematikusnak ható figurák és helyzetek ellensúlyát is megteremti. Például az öntudatos néger nő magányos, ám mégis gazdag személyiségének fölmutatásával (és itt nem is annyira a történetet egyes szám első személyben elmondó szeretett és szerető hősnőről van szó – bár ez bizonyos mértékig rá is érvényes –, hanem sokkal inkább nővéréről, aki pedig mellékszereplő), a vallásba és társadalmi tetszelgésbe menekülő anya (noha tipikus „negatív hős”) mélyen megértő ábrázolásával, vagy egy eleinte közömbös és aggályos, majd a jó ügyért nekilendülő (s ezzel a karrierjét is veszélyeztető) fehér ügyvéd alakjával – és így tovább.

Nem is szólva a rafinált szerkesztésről, amely már csak azért is továbbbolvasásra késztet, mert apródonként tudjuk meg a történet előzményeit és összefüggéseit. S végül is: az érdekesítően, de nem nagyigényűen indított mű egyre emelkedik – nem a remekmű rangjára, mégis korunk korszerű kisregényeinek élvonalába. Ami nem kevés.

Am ez élvonalnak is elébe vág, fölibe nő a Modern Könyvtár kötetében szereplő másik kisregény, a *Giovanni szobája*.

S nem azért írok róla kevesebbet, mert kevésbé jó, épp ellenkezőleg: nem szorul rá ilyen magyarázkodásra, mert noha korábbi, művésziileg egyértelműbben megoldott.

Pedig eléggé riasztó ez is, csak másképp. Szintén szerelmi regény, s talán még szebb, mint amelyről már szóltunk. Itt azonban a néger író meg sem említi a négerséget, s nem is a „fehérek-színesek” problémakör alkotja tárgyát, hanem a rendes és abnormis szerelem.

Igen, a legszebb szerelmi történetek egyike, csak hogy lehet-e még „régí vágású” szerelmi történetet írni? Nyilván nem – a nagy szerelem, amiről Baldwin ír, két fiatal férfi szerelme.

Végzetes, nagy szerelem. A könyv nem banális, nem érzélgős, nem kedvcsináló: az egész homoszexuális kapcsolat minden gyötrelmét megmutatja, s ugyanakkor társadalmilag is értelmezi (például a „kerítő” szerepét betöltő öreg kizsákmányolók szerepét).

Nem tudok mást mondani, mint hogy ez a létező problémát belülről, teljes bonyolultságában érzékeltető, a szerelem (férfi és nő, és – férfi és férfi közötti szerelem) ellenállhatatlan erejét, szépségét és iszonyatát, ellentmondásait, szociális vonatkozásait, tehát örök és mai tőkés-világbeli voltát egyaránt megmutató kis remeklés (mely csak

második felében veszít valamit szépségéből és feszültségéből) az utóbbi évtizedek egyik kiemelkedő s maradandó alkotása.

A fordítás – Dezsényi Katalin és László Balázs munkája – kiváló, Virágos Zsolt utószava jól eligazít Baldwin egész életművében.